

ES SAIG

ALGAIDA - Núm. 113 - MAIG de 1990 - Preu: 100 ptes.

EL P. BARTOMEU POU S.J. NACIÓ EN ALGAIDA EL 22 DE JUNIO DE 1794. FOU APOSTOL, GRADOR, POETA, CRITICO, HISTORIADOR, FILÓSOFO, TEÓLOGO Y HUMANISTA DOCTÍSIMO, MURIÓ EL 17 DE ABRIL DE 1802

EL P. BARTOMEU POU

A les pàgines centrals trobareu la conferència que sobre el P. Pou va pronunciar el Professor Sebastià Trias, amb la qual es tanca la sèrie de quatre que vos hem ofert referides als fills il·lustres d'Algaida.

Es tracta d'un dibuix de Joan Balaguer a qui agraïm que ens l'hagi cedit per oferir-lo als nostres lectors.

EDITORIAL

LA GRANDESA DEL FUTBOL

Que el Barça és més que un club és una cosa evident, i ja no només per a aquells que en formen part (del Barça i del que representa), sinó també per a aquells que n'estan allunyats o fins i tot en contra (del Barça i del que representa). El cas més sonat ha estat el del capità del Reial Madrid, Chendo, que després de perdre la final de la Copa del rei de futbol contra el F. C. Barcelona va fer unes declaracions en què deia que el que li sabia més greu era haver perdut contra un equip que no és espanyol. Encara que després ho va intentar arreglar amb fallides explicacions, no gaire convinents, de què era el que havia volgut dir, està clar que el que va voler dir és el que va dir: que el Barça no és un equip espanyol, com tampoc no ho són els seus seguidors.

I aquí resideix la grandesa del futbol: allò que els polítics espanyols (i tots els espanyols que alguna vegada xerren de política) es neguen a acceptar (perquè volen mantenir la unitat d'Espanya, perquè segueixen fidels a allò de "Una, Grande y Libre", perquè continuen amb mentalitat imperialista) ho ha acceptat un futbolista després de viure (i perdre) una lluita entre nacions amagada sota el nom de "partit de futbol". Perquè el que els preocupa no és que hi hagi aquestes lluites nacionalistes, sinó perdre'n una, sigui en el camp que sigui (en aquest cas, en el camp de futbol). De fet, que hi hagi lluites nacionalistes no els desagrada, els excita, sempre i quan les guanyin: els fa sentir superiors. I com que tenen el poder, com que la lluita sol esser bastant desigual, el més normal és que les guanyin. I és això, la falta de costum, el que fa que quan perden surtin de polleguera.

Gràcies, Chendo; gràcies, futbol, que ens has demostrat, encara que sigui de mala gana, encara que sigui amb la típica mala llet, que no som només nosaltres els que tenim les idees clares sobre Espanya.

Bolletí de l'Obra Cultural Balear d'Algaida.

Revista mensual. D.L. P.M. 1980

Domicili: Rei, 1. Algaida.

Imprimeix: Apóstol y Civilizador. Petra.

ES SAIG només es responsabilitza de l'editorial.

Dirigeix: Delfí Mulet

Administra: Llorenç Oliver

Mecanografia: Mireia Mulet

Col·laboren: Andreu Oliver, Pere Mulet, Alexandre Pizà, Joan Trobat, Joan Mulet, Biel Sastre, Guillem Andreu, Xesc Oliver, Miquel Fiolet, Víctor Andreu, Víctor Mulet, Miquel Serra, Biel Bibiloni.

CALAIX DE SASTRE

LA FIRA DE LA FIGA

Només ho he sentit a dir. No en tenc cap referència més segura. Però sembla que entre els nombrosíssims projectes de l'Ajuntament, hi destaca la que volen que sigui la Fira de la Figa d'Algaida. Qui em contava la notícia i jo posàvem la mateixa cara de sorpresa. És ben cert que altre temps les figueres del poble eren conegudes a tota Mallorca per la qualitat i abundància dels seus fruits. Però ara l'Ajuntament ha contribuït a posar de moda una altra casta de figueres, els xalets, dels quals la majoria no en collim més que algun figó que no arriba a madurar mai.

Si de figues, en el sentit més exacta de la paraula, ja no en tenim, no en podem exhibir. (Aplaudiments, per la brillant deducció). Ara bé, la figuera és un arbre d'una estètica fascinant. Per tant, ¿serà la Fira una exposició fotogràfica on mostraran la bellesa desvergonyida dels nostres xalets? Francament! ¿S'hi exposaran, a la Fira, els especuladors, perfectament alineats, bosses ben plenes, per fer ostentació de les figues que han guanyat? La competència seria massa dura.

Descartades totes les opcions. A la Fira, no hi haurà figues antigues, perquè ja no en queden, ni figues modernes, perquè "Lo que pué ser, pué ser, y lo que no, es que es imposible", com diria en Guerra. Així doncs, quan parlen d'organitzar la Fira, hem d'interpretar la paraula "figa" en un sentit diferent del més usual. Ah, bergants! Això s'avisa. ¿De manera que els de l'Ajuntament ara es dediquen a fer jocs de paraules? Idò juguem-hi!

Què pot significar el mot "figa"? Més de quatre pàgines senceres del Diccionari d'Alcover-Moll! Si de tot l'embalum n'eliminam el que abans hem dit, i no perdem de vista que l'objectiu final és fer una Fira, podem seleccionar del Diccionari uns quants sentits de la paraula "figa".

Segons explica una de les accepcions, "fer la figa a qualcú" és fer-li un gest de burla o menyspreu, consistent a cloure el puny i mostrar el dit gros sortint entre l'índex i el dit d'enmig. Provau-ho; és ben fàcil. Potser l'Ajuntament vol establir el Dia oficial de Fer la figa. Els altres dies també la feim, però així quedaria clar que a partir d'ara faríem la figa extraoficialment tots els dies de l'any, excepte un.

Una altra accepció de figa: parts genitals externes de la dona. (Ep!: No ho dic jo, ho diu el Diccionari). Els algaidins i algaidines solem utilitzar més altres mots per parlar en sentit figurat d'aquelles parts, però aquest sentit és molt emprat al País Valencià i a Menorca. La Fira de la Figa seria concebuda com una forma d'intercanvi cultural, sobretot si s'alternàs any rera any amb la Fira dels Aglans, perquè en aquest món tots els vegetals tenen dret a ser promocionats de la mateixa manera.

I acab. Don per feta la meva petita contribució a l'afermament de la idea de la Fira, amb aquest escrit que no és altra cosa que una figa.

M'HAN DIT QUE DIUEN

A la fi feren les proves al pou que l'Ajuntament va fer a Son Micola; i, segons hem sentit, sembla que hi haurà aigua, si no "a voler", al manco en quantitat suficient pel poble. Sentírem parlar d'uns vint-i-cinc mil litres/hora, i sembla que els responsables ja es conformen amb una quantitat així. Però vaja, com deia un, s'aigua està dins el forat, i ja veurem quan arribarà al poble, quan podrem amollar el "grifo". Queda molta feina, encara.

I quan la gent veu que coses molt més fàcils que han de fer els de l'Ajuntament duren mesos i mesos, no és estrany que vegin molt llunyana la solució d'un problema com és el de la canalització. Hem tornat a sentir parlar del pou des Colomer, i de la creu de la Ribera, i la gent no s'explica que puguin estar tant de temps sense solucionar-ho. Tot fos tan senzill com l'acera de Sa Tanqueta... Ningú n'hi ha trobat cap, de defecte!

El dia de Pasqua, a la processó de "S'Encuentro" hi havia una gentada, com cada any. Abans, cada diumenge, a la sortida de missa de dotze, la Plaça s'omplia de gent "mudada", però ara ja només succeeix això uns pocs dies: Pasqua, Sant Jaume, sant Honorat... I és una llàstima perquè realment són moments agradables en què la gent aprofita per saludar-se i fer una xerradeta amb persones amb les quals no coincideix com no sigui en aquestes circumstàncies.

Enguany, emperò, ja hi havia gent que no sabia què passava, perquè acudiren a Plaça a veure la processó i es trobaren amb les carreres de bicicletes. Segurament els ciclistes se'n dugueren la impressió que Algaida és un poble molt, però molt, aficionat a les carreres, tanta gent hi havia que els veia passar.

Com també hi hagué molta gent a la tercera festa, a La Pau. Digueren que les carrossesenguany eren un poc més "magres" que altres anys; l'explicació que donava un grup "d'entesos" era que els més grans que l'any passat participaren no havien volgut fer-ne, no sabem si pel que va passar de desacord amb el veredict del jurat o perquè amb un any més ja tenen altres curolles.

I el que fou un èxit va esser el Certamen, seguit amb atenció per molta gent. Així mateix hi ha hagut qui ha trobat (sempre hi ha qui troba) que costa molts de dobbers, aquesta festa.

Aquest és un tema que ja comença a preocupar, els dobbers que es destinen a festes i actes de tot tipus, fins al punt queenguany no sabem si a l'hora de repartir les subvencions a les entitats del poble per l'any 1990, en quedaran de dobbers per repartir. De moment entre Sa Rua i La Pau ja n'han gastat un bon grapat, abans de fer la repartidora. ES SAIG confiava queenguany hi entraria, a la repartidora, però ara no acabam de veure-ho clar. Ja vos ho contarem.

Aquest passat mes d'abril hem tornat a sortir pels diaris, però per res de bo: droga, contraban d'aus exòtiques... A veure quan veurem el nom d'Algaida per qualque cosa positiva, com és ara que posam el clavegueram, o que la residència de la tercera edat s'inaugura, o que a la fi tenim Normes Subsidiàries...

Sentírem a dir que els problemes del local dels vells s'havien solucionat, però encara no han tornat a començar les obres, i, segons diuen, enguany han de quedar quasi llestes. I "Es Cadafal" necessita un local: un dia d'aquests sortia a fer una representació a fora poble, i a Algaida no es pot lluir com voldrien els components.

Això sí, els sopars i dinars segueixen amb bon vent. Fins i tot les excursions de l'Obra Cultural acaben amb una bona paella. Ens han dit que eren més de seixanta a menjar paella, després d'una bona excursió pel terme d'Algaida. I ben bona que era!

Notícies de darrera hora:

Les obres de la residència dels vells fan molta via.

Les dels vestuaris del camp de futbol, també.

Les de restauració del pou des Colomer, també.

Les de "s'acera" de Sa Tanqueta, tampoc.

UN SORD

1234567890123456789

Aquest és el moment de "s'encuentro". Com veis, el dia de Pasqua a Sa Plaça hi havia moltíssima de gent.

FESTA DE CASTELLITX

El passat dia 17, tercera festa de Pasqua, visquérem un any més la Festa de La Pau. S'inicià, com ja és tradició, amb la concentració de les carrosses a Sa Plaça; enguany n'hi va haver tretze i els comentaris més generalitzats eren que semblava que fallava un poc la inventiva dels al.lots. De totes formes, la concurrència i l'animació va ser considerable.

Ja a Castellitx, assistírem a la solemne missa concelebrada amb sermó, magnífic, molt encertat, de Francesc Ramis, a qui felicitem pels seus 25 anys de sacerdoci que coincidiren amb la festivitat.

I seguidament el Certamen. Perquè la festa d'enguany ha significat la represa del Certamen Literari que va quedar interromput fa deu anys. Va actuar de mantenedor n'Andreu Gelabert, el qual va fer una anàlisi de la festa des de diversos caires: carrosses, missa, certamen, dinar a l'aire lliure, festa damunt s'era, adoració de la Mare de Déu...

Gabriel Janer Manila, membre del jurat, va dirigir unes paraules als assistents per felicitar-se de la renaixença del certamen, un certamen modest com modesta és l'esglesieta de Castellitx, i animant als responsables perquè s'enfrontin a l'edició dels premis guanyadors dels certàmens que s'han celebrat, entre els quals hi trobam noms il.lustres de les nostres lletres.

Una vegada obertes les pliques dels treballs premiats, vàrem conèixer els noms dels guardonats. La "Rosa d'Or de La Pau" va ser per Miquel Oliver Bauçà, en Miquel "Torres"; es varen concedir dos accèssits que foren, ambdós, per Rafel Bordoy. El premi de narració va correspondre a Biel Florit Ferrer i el de Poesia Popular (Glosat) a Rafel Bordoy. La nostra enhorabona als guanyadors i el desig que es consolidi el Certamen.

Després de dinar, la festa damunt s'era va posar fi a la diada.

El batle amb el jurat (hi falta en Llorenç Capellà), el mantenedor, els guanyadors (no hi estava present en Miquel Torres) i representants de l'organització.

(Foto Joan Balaguer)

EL RACÓ DELS LLIBRES

MORT DE DAMA

LLORENÇ VILLALONGA

Llorenç Villalonga és un dels més prestigiosos escriptors mallorquins de la primera meitat de segle. Va escriure, entre d'altres, una sèrie de novel·les que es coneixen com a "Les novel·les del mite de Bearn": Mort de dama, Les temptacions, La novel·la de Palmira i Bearn o la sala de les nines, obres que ens presenten la lenta però inexorable decadència de l'aristocràcia rural mallorquina. No és estrany que aquest tema preocupàs Llorenç Villalonga: ell mateix n'era un representant, d'aquest grup social que defallia. Això farà que en alguns moments no faltin en aquestes obres les referències autobiogràfiques i farà també que, a més del seu innegable valor literari, les novel·les de Villalonga també siguin un document històric on es pot veure la manera de viure d'una determinada classe social a l'època de la pre-guerra.

Però l'espai que podem dedicar a aquest "Racó dels llibres" és reduït, per la qual cosa només parlarem d'una d'aquestes novel·les, potser la més coneguda: Mort de dama.

En aquesta novel·la, aquella decadència de què parlàvem és simbolitzada

per l'agonia d'una senyora vella d'origen aristocràtic, Obdúlia Montcada. Aquesta agonía, però, no és res més que el pretext argumental de què se serveix Villalonga per satiritzar alguns sectors de la societat illenca de l'època, aquells que al llarg de la novel·la acudeixen a la casa de la protagonista per "preocupar-se" del seu estat. En primer lloc, el blanc de la sàtira és la classe noble, els "botifarres", però de rebot reben tots aquells que s'hi relacionen: hereus paràsits de casa bona, esnobs, xuetes, un determinat grup d'escriptors mallorquins de l'època. Podem trobar tot un seguit de referències ben directes que en aquell moment significaren un escàndol.

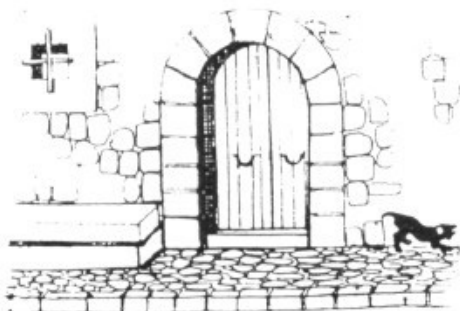
Una novel·la que agradarà a tots aquells que estimin un bon llibre i també a aquells curiosos que vulguin saber algunes coses més sobre la manera de viure i d'actuar de l'aristocràcia mallorquina de principis de segle, potser aquelles coses que els llibres d'història no expliquen.

VÍCTOR MULET

PRESENTACIÓ DEL NOU DISC DE S'ORQUESTINA D'ALGAIDA

L'Orquestrina d'Algaida ha tret un nou disc que presentarà a Algaida. La presentació probablement serà dia 12 de maig a Sa Plaça, al vespre. De totes maneres, encara hi ha detalls per concretar i no vos podem assegurar que sigui aquest dia.

Quedau avisats d'aquesta festa que tendrem amb la nostra Orquestrina.

LES NOSTRES POSSESSIONS

avui : **SO N'ALEGRE**

Es troba situada aquesta antiga possessió vora el Camí del Cementeri i en temps primer era coneguda amb el nom de Montblanc (amb aquest nom figura, per exemple, al mapa del Cardenal Despuig -1745-1813-). Per un casual, els darrers propietaris de la possessió amb l'antic nom foren sencellers i al seu poble ja existia el casal de So n'Alegre.

Confronta a tramuntana amb Can Tropell i altres establits que abans eren de So n'Alegre, ja que antigament les terres de la possessió arribaven al quarter de la Guàrdia Civil; a llevant, amb Castellitx d'en Barra d'Or i el Cementeri Nou; a migjorn amb Son Divertit i Son Redó; i a ponent, amb Ses Pletes de Can Mulet i el pinar de Can Marc o des Porrassar.

L'extensió actual de la possessió és de 60 quarterades, de les quals unes trenta-cinc són de conradís i la resta garriga o pinar, que ocupen les terres més elevades.

Al primer terç d'aquest segle tengué lloc la darrera venda de la possessió; el que havia d'esser el nou comprador vengué acompanyat del seu gendre i no quedà gaire convençut de l'operació perquè les seves intencions eren fer establits d'un parell de quarterades i veia les dificultats que sorgirien amb els traçats dels accessos per mor de l'accidentat terreny; la transacció es dugué a terme amb el seu gendre, que la posà en nom de la seva esposa Catalina Salvà i Salvà de Lluçmajor. Després passà a la seva filla Catalina Boscana Salvà, que finalment la deixà

en herència al seu fill i propietari actual Antoni Oliver Boscana.

Les cases tenen un frontis de considerables dimensions perquè comprenen l'habitable dels amos, a llevant, i el dels senyors, a ponent. Són bastant antigues, però no tenen massa interès arquitectònic. Les cases dels senyors foren reformades l'any 1936 i de llavors ençà han estat usades en molt poques ocasions, malgrat que resten moblades i a punt d'habitar. Les cases dels amos també necessitaren mà de mestre devers l'any 1946 perquè s'esfondrava la canyissada i no bastaven tots els plats i ribells de la casa per aturar les goteres un dia de bona ruixada. Darrera la casa dels senyors hi ha la dependència dels sestadors, avui en desús des que llevaren la guarda ara fa uns dotze anys i les ovelles foren substituïdes per bous i vaques que omplen avui la nova dependència situada ran de l'anterior. Darrera les cases dels amos hi ha les solls de porcs i al seu costat s'hi troba una cova artificial construïda per l'extracció del marès i habilitada una part per donar cabuda al cup de fer vi i l'altra com a celler. Sa Tanca des Figuerat de 7 quarterades i Sa

des Mig, d'unès 4, estaven sembrades de vinya abans de l'epidèmia de la fil·loxera. Davant les cases i allunyat un centenar de metres, hi feren fa uns dotze anys un forat-pou que dona un cabdal de 20.000 litres/hora, els anys de pluges normals s'entén, ja que els de forta sequera noten grans oscil·lacions del nivell freàtic.

Els estadants actuals són l'amo'n Joan Mas Moll -que hi habita des de fa 47 anys i descendeix de Campos- i el seu gendre Tomeu Garau que se'n cuida de la possessió. Anteriorment hi habitaren l'amo'n Pep Vaquer i els pares de l'amo'n Miquel "Matgí". Més anteriorment i per espai de dos anys hi habità l'amo'n "Collet" de Montuïri.

Com hem esmentat abans, quasi la meitat de les terres de So n'Alegre són de garriga i pinar; per això suposam que una de les tretes importants deu esser el lloguer del vedat a una societat de caçadors amb la caseta del garriquer, situada pinar endins cap a Son Divertit.

Com anècdota citarem que el temps que fou batle d'Algaida Gabriel Oliver Puigserver "Es sastre Torres" (1937-

1940), la senyora de So n'Alegre va fer donació d'un tros de terra perquè poguessin eixamplar l'accés principal del Cementeri, que era tan estret que el carro dels morts quasi no hi podia maniobrar. Aquest Cementeri nou fou construït a principis del segle XIX, quan les Corts de Cadis de l'any 1812 dictaren normes sanitàries que obligaren a canviar els emplaçaments dels que estaven adossats als temples parroquials, que era el cas d'Algaida.

I ja per acabar, despedirem So n'Alegre amb unes estrofes del Cançoner Popular que tant poden referir-se a So n'Alegre d'Algaida com al de Sencelles, perquè casualment ambdós confronten amb els seus respectius cementeris. Diu així la variant recopilada a Algaida:

So n'alegre és un lloc bo
per habitar xeberlins:
tot són alzines i pins,
es cementeri dedins
i ses cases que hi surt por.

SON CANALS

Està emplaçada aqueixa possessió als confins del Quarter III, prop del límit entre els termes d'Algaida i Lluçmajor, vora el camí que de Punxuat mena a Sa Comuna i divideix les terres de Son Canals. Segurament va tenir el seu origen a la terceratanda d'establits que tengueren lloc l'any 1783 a Punxuat, que és la seva possessió-mare. Aquests establits començaren poc després que l'Ajuntament compràs tota la possessió de Punxuat i acte seguit

decidís establir-la. La primera tanda es féu l'any 1668, la segona l'any 1721, la tercera l'any 1783 i finalment l'any 1836 s'establí la part més allunyada de les cases, la part que limitava amb Son Gual i Marina.

Des de finals del segle passat la possessió és patrimoni de la família Ferretjans de Son Canals. Primer fou de Jaume Ferretjans, després passà al seu fill Andreu Ferretjans Fiol, que a la seva mort la deixà en herèn-

cia al seu fill i propietari actual Joan Ferretjans Capellà. En vida de l'amo Andreu, les 41 quarterades que devers l'any 1955 tenia Son Canals, foren ampliades amb les 9 de Can Xereno, situat davant les cases, coster amunt, i així es conformaren les 50 quarterades actuals. Aquesta extensió podem subdividir-la en unes 35 quarterades de conradís i la resta pletes i garriga.

Les cases són d'una gran rusticitat i no han sofert cap casta de modificació interior des de l'any 1886, quan fou gravada aquesta data al dintell de la finestra oberta al frontis de la façana principal. Exteriorment, a un lateral de les cases, hi ha una portassa construïda els anys 40, amb una escalonada per donar fàcil accés al sostre de palla. Davall aquest sostre, al segon aiguavés, està ubicat un dels dos estables; l'altre es troba a una dependència aïllada davant les cases. Al tercer aiguavés hi ha l'antic celler que encara conté un parell de botes congrenyades en estat ruïnós, el cup de fer vi i la vella premsa incrustada dins la paret que avui serveix de ponedor per a les gallines. Al mateix indret hi ha els sestadors per albergar la guarda actual de 140 ovelles.

Un poc allunyada de les cases, vora el camí que hi mena, hi ha una gran cisterna (vegeu fotos) amb la data gravada al coll, corresponent a l'any 1877. A l'altre costat del camí de Punxuat a Sa Comuna hi ha altres dependències més modernes, com són la vaqueria i diversos porxos per amagar una vella batedora, avui en desús, i altres ormejos camperols. Vora aquestes dependències hi ha també la primitiva era de batre i la torre d'un antic molí de fer farina, reconvertida en colomer (vegeu fotos).

En Joan de Son Canals ens contà que una mola d'aquest molí està instal·lada, com a taula ornamental, al jardí d'un xalet prop de Son Fornés i que se n'ha penedit moltes vegades d'haver-la donada.

La posada de Son Canals està situada al carrer de l'Amargura, vora cas fuster Blanc, i era emprada assíduament donada la llarga distància entre el poble i la possessió.

Per acabar, recomanariem que si passau per Son Canals vos aturàssiu uns moments per contemplar l'esplèndida panoràmica que sobre la badia de Palma es pot atalaiar d'allà dalt. El lloc millor és de damunt s'era, vora el molí fariner, que, per cert, fa poc va esser catalogat per la societat "Amics dels Molins".

Text i fotografies: MIQUEL SASTRE "FIOLET"

FOTO ANTIGA

Ha passat bastant de temps per damunt aquesta fotografia. Vos identificam les aleshores jovenetes que la formen:

1ª fila (dretes): Maria Capellà "Basseta", Rosa Font "des Forn", Margalida Mulet, de "Can Brill" +, Francisca Sastre "Bondia", Catalina Oliver "Torres", Antònia Cloquell, Maria Trobat "Borràs" i Maria Munar "Joia" +.

2ª fila (dretes): Margalida Mudoy, Catalina Mudoy, Antònia Cardell "Carles", Joana Balaguer, Magdalena Sastre de "Ca l'amo'n Ramon" +, Jerònia Falconer "Marió", Joana Mudoy, Maria Oliver "Majoral", Joana Sastre de "Cas Brau" +, i Catalina Balaguer.

3ª fila: Coloma Oliver "Ramona", Anita Balaguer i Francisca Oliver "Torres" +.

4ª fila (acotades): Francisca Mudoy, Sor Maria del Sagrat Cor i Margalida Martorell "Malanyada".

5ª fila (assegudes): Joana Pujol "Caruda", Francisca Oliver "Bosso", Magdalena Mulet de "Can Gi", Antònia Abrines, Francisca Servera "Servera" + i Maria Ramis de "Can Floquet".

(Foto cedida per Joan Balaguer)

**El p. BaRTOmEU PoU: PrIMeR
HisTORIador dE lA FiloSoFiA
EsPaNYoLa**

PROF. SEBASTIÀ TRIAS MERCANT

Conferència pronunciada a la
Casa de la Vila d'Algaida, dia 3 de febrer, dins el cicle de confe-
rències sobre els Fills Il·lustres del poble.

Fa goig parlar del P. Bartomeu Pou a Algaida, la vila on va néixer l'any 1727 i on va morir el 1802.

El P. Pou era un il·lustrat. Això significa que era una personalitat rica i polifacètica. Era un home d'esperit universal i universalitzador, obert a totes les novetats sense rompre, però, amb la tradició. La vida del P. Pou afavorí la lluita constant per a incorporar les idees novelles sense deslligar-se totalment dels models del passat. Recolza la política dels Borbons, però, també, a Roma, se sent abocat a tots els moviments polítics de l'època, que capta amb fina penetració. Perquè no hi mancàs res a la vida de l'il·lustre algaidí, també fou un exiliat.

El P. Pou era un il·lustrat. Els seus coneixements eren d'una vasta erudició. Estudià filosofia i teologia; fou professor de llengua i literatura clàssiques a la Universitat de Cervera i professor de filosofia al col·legi dels jesuïtes a Calatayud; redactà obres literàries i filosòfiques, històriques i teològiques. Uns comentaristes, com el P. Batllori, consideren que Bartomeu Pou era un dels impulsors de la renovació cultural de Catalunya des d'un neohumanisme liberal de base. Altres, el P. Martínez Gómez per exemple, afirma que Pou equilibra la tendència humanista moderna amb l'especulació filosòfica tradicional i supera el pensament rutinari i decadent del Barroc.

L'esperit universal i renovellador no impedí que Bartomeu Pou sentís molt profundament les seves arrels mallorquines, cosa que manifesta totes les vegades que les circumstàncies li permeten. Pou, sempre que cita Ramon Llull, ho fa amb l'apel·latiu de populari

meo. Quan, a Roma, decidiren la beatificació de Catalina Tomàs, no solament va escriure cartes als amics mallorquins i catalans amb un "Viva Mallorca", sinó que també redactà una de les primeres biografies de Sor Tomassa. Pou, quan signava, afegia al seu nom i llinatges el patronímic Ballearicus. Inclús, segons afirma el P. Batllori, arribà a projectar una Historia ballearica.

THESES BILBILITANAE INSTITUTIONUM HISTORIAE PHILOSOPHICAE LIBRIS XII. COMPREHENSÆ.

Una biografia tan densa i intensa com la del P. Pou no pot esser exposada en una conferència. Reduiré, doncs, la xerrada a un comentari breu d'una de les seves obres més importants -les Theses bilbilitanæ Institutionum Historiæ Philosophiæ libri XII - i subratllaré el seu significat dins la història de la cultura espanyola. Per tal de seguir un ordre dins aquest tema, centraré l'atenció sobre dos judicis de valor respecte de l'obra esmentada.

El P. Batllori va escriure en una ocasió que la tasca del P. Pou representa una "novetat inaudita".

El professor Jaume Roure, gran amic meu, en contestar a unes afirmacions del meu llibre Història del pensament a Mallorca (vol. I), indica: "Ens permetem de recordar que no fou Pou qui escriví la primera Història de la Filosofia espanyola, sinó Martí d'Eixelà".

Analitzem les dues afirmacions, les dues completament fora de lloc. Primerament, la del P. Batllori: la història del P. Pou és una "novetat inaudita". Em sembla que aquesta afirmació és excessivament radical. Si "novetat" i "inaudita" volen dir que la Història de la filosofia de Bartomeu Pou és la primera obra d'aquest gènere a Espanya, l'esmentada afirmació és correcta. Però si hom vol dir que aquest llibre és estrany i únic dins el context cultural d'aquella època, l'afirmació del P. Batllori és errònia.

El llibre no és inaudit ni estrany com a història dins el context cultural del seu temps. Existia una consciència històrica que, juntament amb l'esperit d'observació empírica, cercava un coneixement, a través de la informació del passat, del caràcter nacional, per tal d'afavorir una reforma del país. La història és una actitud bàsica i un plantejament essencial del pensament il·lustrat. I la Historia (1773) del P. Pou queda perfectament emmarcada dins una trama d'històries que pretenen mostrar distints àmbits de la cultura espanyola. Abans del P. Pou, Mayans escriu la història de la llengua castellana (1737), el P. Flórez redacta la història de l'Espanya eclesiàstica (1747-1772) i Finestres compon la història del dret català (1744) per tal de completar la història del dret valencià que Mayans volia escriure. Després del P. Pou, Llampilles dóna a llum la història de la literatura espanyola (1778-1781) i el P. Andrés enllesteix la història de la literatura universal (1784-1806). En començar el segle XIX Sarmiento concep la història de la poesia (1804). Poc abans, el mallorquí P. Ramon Pasqual havia publicat una història de la pedagogia i de la literatura mallorquina (1789), apèndix del Descubrimiento de la aguja náutica, la finalitat de la qual era cooperar, amb notícies

BARTHOLOMAEI POVII

E SOCIETATE IESU

IN

SEMINARIO

BILBILITANO

PHILOSOPHIAE PROFESSORIS

INSTITUTIONUM

HISTORIAE PHILOSOPHICAE

LIB. XII.

Qui

EIUS DISCIPULI

defendebant

BILBILI ANNO MDCCLXIII.

Typis IOACHIMI ESTEVANII Reg. Bilbilit. Semin. Soc. Ief.
Typographi.

PRAESIDIUM FACULTATE.

Portada de les "Theses bilbilitanae", obra que, segons el Professor Irias, fa del P. Pou el primer historiador de la filosofia espanyola.

sobre Mallorca, a la publicació del Diccionario histórico-geográfico que volia editar la "Real Academia de la Historia" de Madrid.

Aquesta tasca històrica, realitzada en gran mesura pels jesuïtes, fou afavorida per un sentiment patriòtic quan aquests frares foren exiliats. La hipersensibilitat, com en qualsevol exiliat, per tot allò que afecta el bon nom de la pàtria, provocà una reacció nacionalista a favor de descobrir i donar a conèixer la tradició històrica del propi país.

Però la Història del P. Pou tampoc no és estranya dins el context, encara que més reduït, de la història de la filosofia. Quan Bartomeu Pou estudiava filosofia a Mallorca, primerament sota el magisteri escotista de Fra Juníper

La Universitat de Cervera, amb grups de professors i d'alumnes, tal com la va veure Parcerisa a la primera del segle XIX.

Serra i després baix la direcció suarista del P. Francesc Coll, existia a la Universitat mallorquina una tendència a plantejar els problemes filosòfics des d'una perspectiva històrica. Moltes tesis de grau d'aquella època inclouen un complement històric de les doctrines dels filòsofs antics i moderns, per tal de formular una crítica contra aquelles doctrines modernes que trencaven amb la tradició filosòfica. Però, a més a més, el 1742, vint-i-un anys abans de la Història del P. Pou, l'Aprobación apologética de Jeroni Palou, catedràtic de medicina de la nostra Universitat mallorquina, esbrinava una història rudimentària de la filosofia en sis etapes:

- 1.- Tales de Milet, introductor de la filosofia egípcia a Grècia.
- 2.- Naixement de dos corrents: El corrent dogmàtic dels grups jònic i itàlic i el corrent acadèmic, fundat per Sòcrates i seguit per Plató i el platonisme.
- 3.- Aristòtil retorna la filosofia al dogmatisme primitiu.
- 4.- El cristianisme rehabilita el corrent acadèmic-platònic.
- 5.- Els àrabs consoliden la filosofia d'Aristòtil, cristianit-

zada després per Tomàs d'Aquino.

- 6.- La filosofia moderna -Pou l'anomena philosophia restituta-, amb l'empirisme, retorna al corrent acadèmic i platònic.

Les Thesses bilbilitanae del P. Pou són una ampliació d'aquest esquema des de la perspectiva, no copiada sinó assumida críticament, del model històric de l'alemany Brucker. El model del P. Pou es consolidarà a la nostra Universitat i així les tesis de grau posteriors, quan fan referències històriques, aconsellen sempre les Thesses de Pou.

Reflexionem uns instants sobre l'opinió de Jaume Roure: "No fou Pou qui escriví la primera Història de la Filosofia espanyola, sinó Martí d'Eixelà".

Efectivament, Martí d'Eixelà publicà el 1842, traduït del francès, un Manual de historia de la filosofia en el qual hi afegeix un "Apèndix de filosofia espanyola". El P. Pou, setanta-nou anys abans, escriví una història general de la filosofia seguint el model de Brucker i dins la qual, perfectament contextualitzada, hi destria una suggestiva història de la filosofia espanyola. No són dues històries paral·leles, com en el cas de Martí d'Eixa-

ESTATUTOS,
Y
PRIVILEGIOS
APOSTOLICOS Y REALES
DE LA
UNIVERSIDAD,
Y
ESTUDIO GENERAL
DE
CERVERA.

POR ACUERDO DE LA MISMA UNIVERSIDAD
IMPRESO EN LA OFICINA DE CERVERA.

Por JOSEF BARBER, y Compañía.
año de MDCCCL.

D. PHELIPE
QUINTO,

POR LA GRACIA DE DIOS, REY DE
Castilla, de Leon, de Aragon, de las dos
Sicilias, de Jerusalem, de Navarra, de Gran-
nada, de Toledo, de Valencia, de Galicia,
de Mallorca, de Sevilla, de Cerdeña, de
Cordova, de Corcega, de Murcia, de Jaen,
de los Algarbes, de Algezira, de Gibraltar,
de las Islas de Canaria, de las Indias Orientales,
y Occidentales, Islas, y Tierra firme del
Mar Oceano, Archiduque de Austria, Du-
que de Borgoña, de Brabante, y de Milan,
Conde de Alpbarg, de Flandes, Tirol, Ro-
selonia, y Barcelona, Señor de Vizcaya, y de
Molina, &c.

OR quanto havendole eregado,
y fundado por mi una Univer-
sidad Literaria en la Ciudad de
Cervera del Principado de Cataluña, para
la piedad, y utilidad de la
A

Real Cedula
de 14 de Mayo
de 1754. Auto-
rizando con la
que se contiene
en el presente
Real Cedula, y en
la de 14 de Mayo
de 1754.

Segell, "Estatutos" de la Universitat de Cervera i "Real Cédula" per la qual és erigida aquesta Universitat en substitució de totes les que fins aleshores existien a Catalunya.

là, sinó una única història de la filosofia en la qual el pensament espanyol hi és present plenament.

El plantejament del P. Pou respon al que després la historiografia ha qualificat com "el problema de la filosofia espanyola". Almenys des de la Il·lustració hom ha difós a Europa la idea que a Espanya mai no ha existit la filosofia ni els filòsofs. L'any 1782, Nicolau Massan de Marvilliers va provocar una polèmica quan, després d'afirmar que els països europeus lluiten pel progrés de les ciències i les arts, preguntava: què deu Europa a Espanya? Què ha fet Espanya per Europa? L'"affaire Masson" provocà les dissensions, fins al punt que Floridablanca encarregà a Juan Pablo Forner la tasca de demostrar la tradició espanyola en el camp de la filosofia i de la ciència. Denou anys abans de l'"affaire Masson", el P. Pou plantejava en totes les seves conseqüències el problema de l'existència de la filosofia a Espanya.

Pou afirma que "els estrangers menyspreen els pensadors espanyols". També alguns espanyols consideren que a Es-

panya "la filosofia ha dormit fins ara i no ha brillat de cap manera dins la literatura llatina". A més no té "l'esplendor que li han proporcionat autors com Gasendi, Wolf, Newton". (En el segle XIX Jaume Balmes, per exemple, a la seva Historia de la filosofia encara només citava, com a de passada, Ramon Llull i Lluís Vives). Bartomeu Pou repeteix una i altra vegada que no comparteix aquestes opinions i afirma que va "prendre la determinació d'escriure les Instituciones de la historia de la filosofia" per tal de refutar aquesta valoració negativa sobre l'existència de la filosofia espanyola. Són molts els espanyols que han conreat la filosofia -subratlla Pou-; però també reconeix que, comparats amb els estrangers, si bé nosaltres som superiors en agudeses, aquells ens superen per la seva riquesa conceptual i per l'elegància literària.

Pou encara exposa una nova idea i és que a Espanya "la història de la filosofia no ha estat suficientment conreada". Aquest pot ésser un dels motius pels quals els filòsofs espanyols són poc coneguts. Tot i això, Pou cita

LUDI
RHETORICI, ET POETICI
IN ACADEMIA
CERVARIENSI IPSIUS DECRETO ACTI
AB ADOLESCENTIBUS
LINGUÆ LATINÆ, GRÆCÆQUE
STUDIOSIS,

A. D. X^{III} CAL. NOV. ANN. MDCCLVI.

PARATI

A BARTHOLOMÆO POU,

SOC. JES. SACERDOTE,

UTRIUSQUE LINGUÆ

ACADEMICO PROFESSORE;

CERVARIÆ LACETANORUM

Ex Officinâ Pontificiâ, & Regiâ Gymnasi
excudebat EMMANUEL IBARRA.

Els "Ludi rhetorici et poetici", obra que inclou la tragèdia "Hispania capta", són fruit de la seva estada i del seu magisteri a la Universitat de Cervera.

Lluís Vives, Pere Joan Núñez, Benet Pereira, autors que esbrinaren algunes històries del pensament. La història de la filosofia és més necessària que aquells tractats en els quals hom discuteix inútilment sobre l'arrel quarta del no-res, sobre el no-ser o sobre l'ens de raó.

Després de tot això que acabam d'afirmar, ¿no seria una contradicció que Pou oblidàs dissenyar, malgrat sigui breument, una història de la filosofia espanyola?

Però hi ha molt més encara. Si Bartomeu Pou solament ens hagués ofert una llista nominal de pensadors espanyols, efectivament no podríem afirmar l'existència d'una història de filosofia espanyola a les Thesses bilbilitanae. Però Pou sotmet els filòsofs espanyols que cita a uns criteris d'organització històrica sistemàtica. Primerament,

s'ordenen segons un ordre cronològic. Així, entre "els mestres del segle VII" -escriu Pou, per exemple- podem citar Isidor de Sevilla i Fulgenci. Després aplica també un criteri ideològicocultural, dins l'àmbit del qual inclou, perfectament vinculats amb els pensadors europeus, els filòsofs espanyols. D'aquesta manera, Pou parla dels "poetes estoics", entre els quals inclou Séneca; cita els "escolàstics àrabs espanyols", els "peripatètics hispànics" o els "crítics escolàstics". Predomina, doncs, el criteri d'escola per damunt dels mèrits personals d'un pensament individual. Inclús Bartomeu Pou, tot hi reconeixent que als escriptors espanyols els manca un apropament a la filosofia europea per tal de revitalitzar el seu propi pensament i evitar així les crítiques dels detractors, subratlla que en alguna ocasió

El nom del P. Pou els resulta ben familiar als nins i nines d'Algaida: el grup escolar al qual acudeixen dia a dia du el nom de l'il·lustre algaidí.

Aquest és el carrer que Algaida dedica al P. Pou. La seva casa natal, però, es troba al carrer de la Unió. Recordem que la seva tomba, que abans estava al portal de les dones de la nostra església parroquial, va ser traslladada a la capella de la Beata Catalina Tomàs, de la qual va escriure una biografia.

la filosofia europea ha begut -tal és el cas del lul·lisme alemany del segle XVII- del pensament espanyol.

¿Per ventura tots els criteris que acab d'establir, presents a les Thesses del P. Pou, no demostren l'estructuració, malgrat sigui prou senzilla i simple, d'una història de la filosofia espanyola, integrada dins la història general de la filosofia?

Certament, la història de la filosofia espanyola que Pou formula, arrelada dins la història general de la filosofia, no és, com aquesta mateixa, una història del pensament espanyol; és més aviat una història dels filòsofs espanyols en la qual les idees apareixen sempre com un conjunt d'opinions d'homes notables i els sistemes es presenten com un conglomerat de tesis d'escola. És més aviat una histò-

ria vital dels pensadors que una història del pensament.

En resum: Després d'aquesta reflexió cal plantejar l'alternativa següent: O no acceptam que les Thesses bilbilitanae siguin història de la filosofia -cosa que ningú avui no nega- o, si ho acceptam, hem d'admetre igualment que les Thesses bilbilitanae inclouen dins el mateix context, mai no paral·lelament, una història de la filosofia espanyola.

No vull cansar-vos més. Únicament desitjaria subratllar la gran importància de la història de la filosofia del P. Pou, un algaidí il·lustre que tots plegats hem de reivindicar. Una bona forma de reivindicació seria, sens dubte, traduir i editar les Thesses bilbilitanae. Prec a l'Ajuntament d'aquesta vila una gestió per tal de recolzar i promocionar aquesta edició.

ATEMPTATS URBANÍSTICS A PINA

A partir dels anys seixanta, un fort increment de la construcció va transformar la fisonomia de les costes de l'illa. Però els blocs de moderns apartaments i els xalets adossats no han estat exclusius d'aquells terrenys que tenen prop la vora de la mar. I és així que només alguns pobles de l'interior poden estar gojosos d'haver sabut defugir aquesta empenta constructora i avui no tenen al bell mig, al voltant o dins el terme un bon grapat de mostres del més corrent i comú estil propi dels destrossats i freqüentment anomenats llocs turístics.

A Pina, des de fa poc, tampoc ja no hi manca aquest tipus d'edificació. És la façana de salutació del poble que dona la benvinguda a tot vianant que arriba a Pina per la part d'Algaida. És una construcció que té molt poca relació amb l'estil de la major part de les cases de Pina i que desdiu ferm amb l'entorn que l'envolta.

Podem dir, per altra part, que són moltes les cases noves o arreglades que s'adiuen amb la fesomia del poble perquè són construccions que gairebé passen desapercebudes, que es construeixen amb materials del lloc o semblants, s'avenen amb el tipus de vivenda que ha esdevingut propi de la zona i queden integrades en el medi. Només aquestes respecten el conjunt arquitectònic i contribueixen a configurar l'aspecte que al poble li correspon.

El que ens pot fer reflexionar és el fet que són moltes les persones que participen en aquests tipus d'atemptats urbanístics. Els responsables d'urbanisme, tècnics, constructors i promotors, els compradors i, en definitiva, tots, ens hem de replantejar quina imatge volem que configuri el nostre paisatge.

JOANA LLADÓ

NOTICIARI

PARROQUIA DE SANT PERE I SANT PAU

ALGAIDA

Orientacions i calendari pastoral.

Mes de maig

Diumenge, dia 6.

A les 17'45, exercici del "Mes de Maria" i, a continuació, Missa a La Pau de Castellitx. Així tots els diumenges del mes de Maig.

Dimarts, dia 8.

A les 9'30 del vespre, reunió dels tres consells pastorals de les parròquies solidàries, a Porreres.

Divendres, dia 11.

A les 9'30 del vespre, reunió a Sa Rectoria d'Algaida pels pares i mares dels nins que s'han de batiar.

Diumenge, dia 13.

A les 7 del capvespre, baptismes a la Parròquia.

Divendres, dia 25.

A les 10, reunió pels pares i mares dels nins que han de fer la Primera Comunió, a Sa Rectoria.

Mes de juny

Divendres, dia 1.

A les 10, a la parròquia, celebració comunitària de la Penitència pels pares i mares dels nins que han de fer la Primera Comunió.

Diumenge, dia 3.

A les 6 del capvespre, Primera Comunió.

PLUVIÒMETRE

Comentàvem el mes passat que les aigües de març havien estat moderades i profitoses, inclús riques si les comparàvem amb el febrer. L'abril, per la seva part, ha resultat un mes generós en pluges; i recordareu allò de que "cada gota val per mil". Hi ha refranys que insisteixen en la importància d'un abril plujós pels sembrats: "Aigos d'abril i a maig roades, fan les anyades", "Abril plover i maig ventós, fan l'any ric i profitós". Si els refranys diuen vera, l'anyada pot ser molt bona.

Però anem al que interessa, els números: fins dia 27, havien caigut a Algaida 80'3 litres; no està gens malament.

Com sempre, les dades ens les proporciona l'apotecari Gabriel Martorell.

CARME HERMOSO A LA FIRA DEL FANG

La ceramista Carme Hermoso ha participat un any més a la Fira del Fang organitzada per l'Ajuntament de Marratxí.

Na Carme és l'única persona que actualment fabrica ocarines tal com es feien a Mallorca. Aquest senzill instrument és d'origen xinès i va ser en Giuseppe Donati qui en el segle XIX la va adaptar al sistema musical europeu; la seva fabricació es va estendre amb molta rapidesa i també va arribar a la nostra illa, on se'n fabricaren a Manacor i a Palma. Fins els anys vint existiren bandes d'ocarines a Mallorca.

Na Carme, resident a Algaida, ha estat la representant del nostre poble a la VI Fira del Fang, que hom ha pogut visitar del 30 de març fins al 8 d'abril a Ses Tres Germanes (Carretera d'Inca).

NOTICIARI DE L'OBRA CULTURAL

ACTIVITATS DEL MES DE MAIG.

-Dia 20 de maig celebrarem la Festa del llibre a Sa Plaça. A les 11 hores, l'escriptor Miquel Rayó ens farà descobrir el plaer de la lectura contant-nos i presentant-nos contes, pels petits i pels que no ho són tant.

També hi haurà la tradicional venda de llibres.

-Dia 27 de maig: Excursió als Miradors de l'Arxiduc. Valldemossa. Sortida a les 9 h. de Sa Plaça. Apunteu-vos a Jerònia Canyelles (66.52.49) o Catalina Martorell (66.52.61). Apunteu-vos abans de dijous dia 24.

A MESTRE JOAN BALAGUER

Hi ha persona que té,
en sa vida, condicions,
que podria dar lliçons
amb un sentit de fer bé.
Ell sempre va endarrer
que sa sort el protegesca;
a això ho malavetja
com es cuidar el roser.

Ell diu: -Jo estudiaré
ses coses amb perfecció,
a això tenc afició,
cap moment desistiré.
Meu esforç dedicaré
a sa foto i sa pintura;
per aquesta idea pura
sempre jo m'esforçaré.

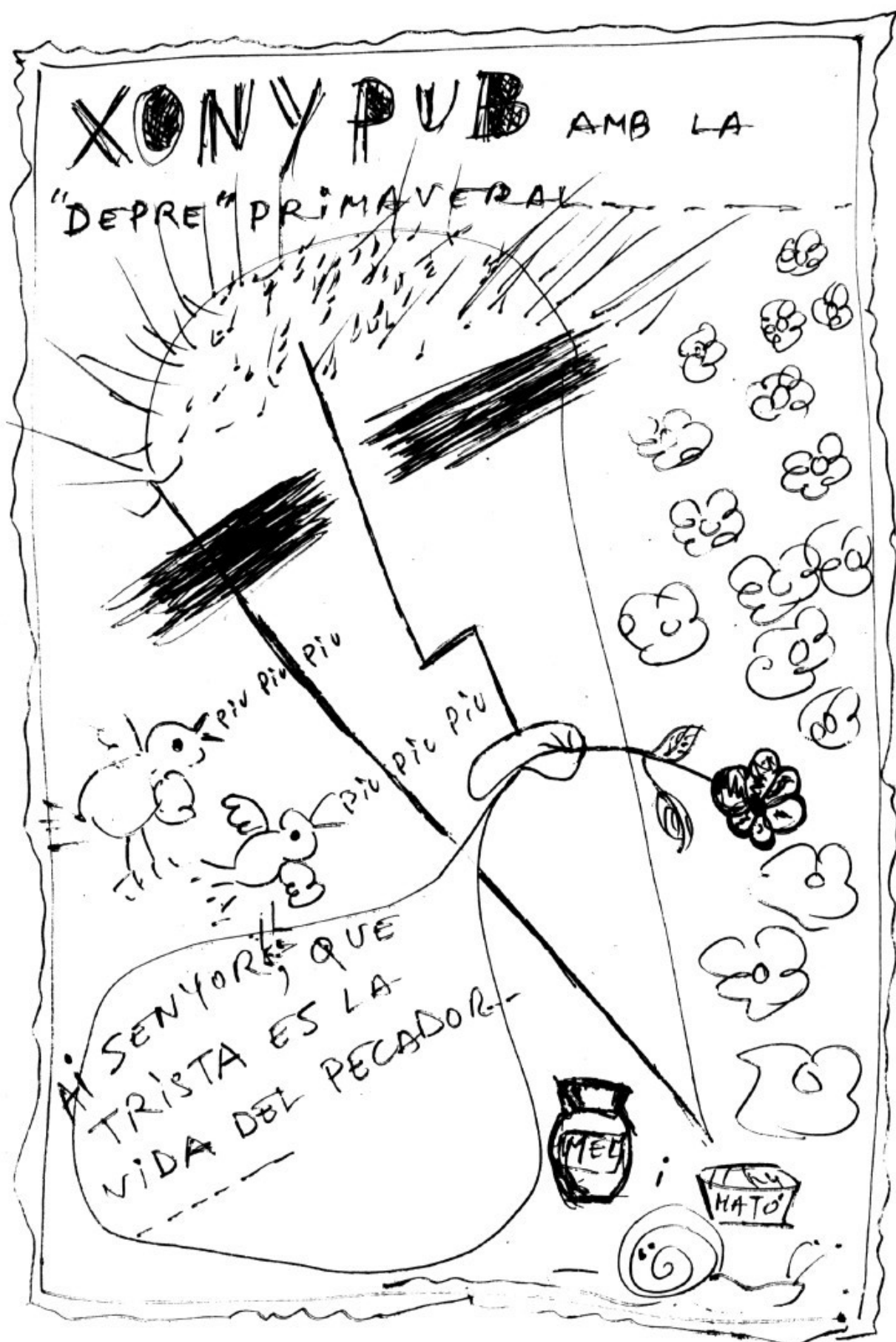
I en part ho va demostrar
es dia de s'homenatge:
un quadre de bona imatge
dedicà an en Capellà.
An es públic agradà
sa feina d'en Balaguer.
La majoria digué:
-És feina de alabar.

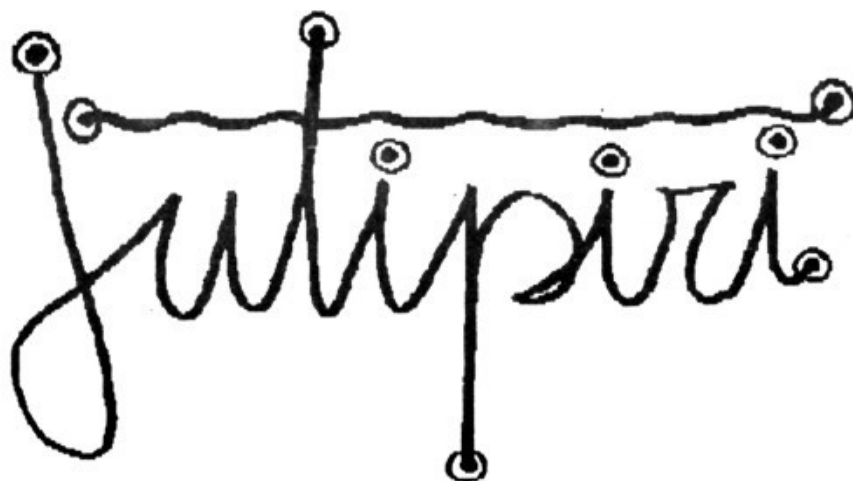
S'obra es perpetuarà
a dins ses generacions;
ses moltes institucions
prou interès sentiran;
elles es recordaran
sa passió que se tengué.
Mestre Joan Balaguer
de glòria se cobrirà.

Mestre Joan Balaguer
és pintor i retratista;
per comèdies és artista;
en so ballar ho fa bé;
amb sa bona veu que té
sa coral l'emplearà.
A tothom dóna sa mà,
demostra es bon cor que té.

Climent Garau ha volgut
a ell felicitar-lo.
Home que mereix honor,
no és desapercebut.
Molts pocs com ell n'hi ha hagut
que s'ho han tan demostrat.
Un aplauso li han dat
per haver-lo merescut.

CLIMENT GARAU

**ANY I
Nº: 16**

REVISTA DEL COR, LA MELSA I EL FETGE

PROPOSICIONS EN COS I ANIMA

\$ DOMINGO CALENDARI. El dilluns dormim junts.

Vine al Relax Kalendas.

\$ DOMINGO CALENDARI. El dimarts et toc les parts.

Vine al Relax Kalendas.

\$ DOMINGO CALENDARI. El dimecres en pegam dos d'extres.

Vine al Relax Kalendas.

\$ DOMINGO CALENDARI. El dijous farem jocs nous.

Vine al Relax Kalendas.

\$ DOMINGO CALENDARI. El divendres és per als més tendres.

Vine al Relax Kalendas.

\$ DOMINGO CALENDARI. El dissabte tot en un acte.

Vine al Relax Kalendas.

\$ DOMINGO CALENDARI. El diumenge no feim feina.

Vine al Relax Kalendari.

C/ 18 de Juliol, 1990.

% "DOMADORA" DE MOIXOS s'ofereix per a fer del vostre animal una estrella de circ. Preus econòmics.

* L'atmosfera és càlida perquè els ciris ja estan encesos. Totes tenen mirades daurades envoltades del cel elèctric de l'ombra d'ulls. N'hi ha que estan assegudes. Altres ageno-llades. Una compon un ram de lliris i francesilles. Una altra treu una estampa de Murillo de dins el calaix (la del darrer calendari de Continente). Totes canten salves. Totes t'esperen. Vine a celebrar el mes de Maria amb elles. **DONES DE LA VIDA.**

* VOLS FER FEINA A CA TEVA?

L'empresa de matalassos **FLEX-IBLE** s.a. t'ofereix una feina còmoda i ben retribuïda per a que la puguis dur a terme tranquil·lament a ca teva: **PLOMAR ANNERES MUDES.** Im-prescindible idiomes.

& **LA COOPERATIVA DE MATANCERS CULE-CULOT**, lloga màquines d'omplir sobrassada per a la temporada de l'estiu. Preus econòmics.

IN

OUT

JUTUPIRI OUT: Anar d'extrangers-
eres a S'Arenal.

JUTIPIRI IN: JUTIPIRI!
JUTIPIRI OUT: ?

Julipari

Secció fictícia
d'ES SAIG

Dirigeix: Carles Sol.
Col·laboren:
Albert Siquesi.
Gabinet Mèdic de Xefardejos
Magdalena Corasson
Benet Alegre
Magdalena Miraquefaig
i tot el potentíssim equip
de la redacció.

REVISTA JUTIPIRI.
EDITA: La Ganyota. Edicions.
IMPRIMEIX: Impta. Sa Carussa.

PINA

Travessam un bon moment, podria dir-se. Les qüestions tan polèmiques un altre temps romanen adormides, pareix que ningú ja no s'enrecorda d'elles. Tot va bé, tot està tranquil. No hem passat Pasqua de bades! Però ja veureu com prest n'hi haurà que tornaran a tenir trui: que si comunions, que si batejos, que si... Hi ha tants de motius per fer festa que no fa falta esperar que es calendari mos ho digui. Així com a de festives podem considerar també les distintes passejades que feren algunes gents del nostre poble: a l'estranger uns (a Suïssa, creim recordar) i a una illa veïnada les altres (sembla que a Menorca), i pel que hem sentit i vist pareix que ambdues anaren d'allò millor, deixant al darrera dies plens de paisatges, anècdotes, itineraris diversos, menjars variats, altres costums, etc. He de dir que un també és dels que creuen que el viatjar no solament suposa un gasto i una incomoditat, sinó també una altra manera de viure, un conèixer a cada instant, un valorar el que hi ha a un altre país o regió (l'anomenat "turismo nacional"), l'admirar els seus costums, però per damunt de tot aprendre a cada minut qualque cosa més de la terra que trepijam.

També hi hagué un bon grup que féu la seva passejadeta el dimarts després de Pasqua i en un nombre més a prop dels trenta que dels vint arribaren fins a Lourdes de Son Perot i després de donar les degudes gràcies a la Mare de Déu tregueren el pancaritat, el compartiren, tornaren donar gràcies i després ballaren tot el que volgueren, fins a l'hora de tornar. Sebre-ho ens va agradar molt perquè surt un poc de normal, és difícil que quasi trenta dones es posin d'acord, però més difícil em resultava imaginar-les pegant bots, fent mambelletes després de quasi vint minuts (o més, anant amb dones) de camí. Volem alabar des d'aquí la iniciativa demostrada i els animam perquè segueixin demostrant-la encara moltes més vegades. Pensant en això, he recordat el concurs de "ramellers" que fa un parell d'anys organitzà l'associació de veïnats, em sembla que dins el mes en què ara entram i on la participació va ser molt nombrosa, tant per les dones que hi acudiren com pel nombre de ramells presentats al concurs. Va ser, principalment, un acte pel qual, i mentre es reconeixia el protagonisme de la primavera, també es podia admirar, sols amb unes plantes ben cuidades i mimades, l'art i la manya de totes elles.

Això pot servir per recordar el que va escriure en Xesc Oliver el mes passat, quan proposava la creació del Grup d'Amics de Pina per discutir i prendre determinacions sobre els assumptes que afecten el nostre poble (donà un bon nombre d'exemples que no repetiré, però que trobareu al darrer número d'ES SAIG), des d'on reflexionar, criticar, manifestar el que el poble sent i el que vol, fent-se escoltar, fent-se veu dels altres, arribant fins on els altres no ho han fet. S'ha de dir que la idea està donada i que falta posar mans a la feina o, el que seria el mateix, donar corda al rellotge i quedar ja per un dia perquè cada un digui la seva i entre tots cerquem solucions.

Fer, com a darrerria, una petita referència al rellotge de l'església (ja que n'hem parlat), el qual sembla que no es pot veure en fer fosca. Encara que tal vegada no sigui sempre (no ho puc assegurar), convendria una repassadeta per si és degut a la pols, o per si la bombilla s'hagués afluixat i necessitàs una estreteta (no sembla que sigui res seriós).

No voldria acabar sense esmentar la situació dels nostres camins que, bruts (el del cementiri, el del camp de futbol), plens de clots (Son Bou, per dir-ne un), fan que els que sovint hi passen s'enrecordin (més quan plou) del poc temps que va durar la grava duita i de la sort que tenen els que viuen dins el poble (encara que paguin igual) perquè no els costa cap pena arribar fins a la botiga o fins al cafè, i no només per gust sinó per feines (la majoria de vegades). Volem

pensarq eu qualche any (millor aquest que no el que ve) ho veurem, no ja dins els pressuposts de l'Ajuntament, que fa temps que hi són (sempre hi ha doblers pels camins però deuen sortir de la butxaca amb els sotracs), sinó fet una realitat d'una vegada per totes. La brutícia també és patent i no serveix de res llevar-la si llavors hi tornam a tirar xismes i fems, perquè, a qui s'ha adonat del seu estat no li serveix de consol passar-hi un pic cada dos o tres anys (sense que es pugui dir que han quedat bé de tot) i la resta dels dies es vagin acumulant rentadores, bidons, cadires, altres aparells i bosses de fems tan espesses com les mateixes mates, sense que es faci res per posar-hi remei: "Vergonya, cavallers".

Durant el mes d'abril ens han deixat dues persones bones:

En Gori Tous Coll "Cuitor", que morí dia 4 als 75 anys.

En Bernat Pericàs Servera "Barreter", que morí dia 20 als 80 anys.

Descansin en pau.

Volem recordar que tenim aquestes planes a la vostra disposició per tot el que vulguei dir. Les fotografies dels nostres difunts també les mos podeu fer arribar tant a En Xesc com a mi per publicar-les. Gràcies per endavant.

GUILLEM ANDREU

N O T E S D'ART

ESTRUJENBANK, Galeria Xavier Fiol. Ciutat.

Causticitat als enfocs. Estètica en consonància.

M. MAYOL, Círculo Bellas Artes. Ciutat.

Bona sensació, equilibri i tranquil·litat ens transmet aquesta obra.

LÓPEZ VILLALTA, Centre Cultural SA NOSTRA, Palau Sollellic. Ciutat.

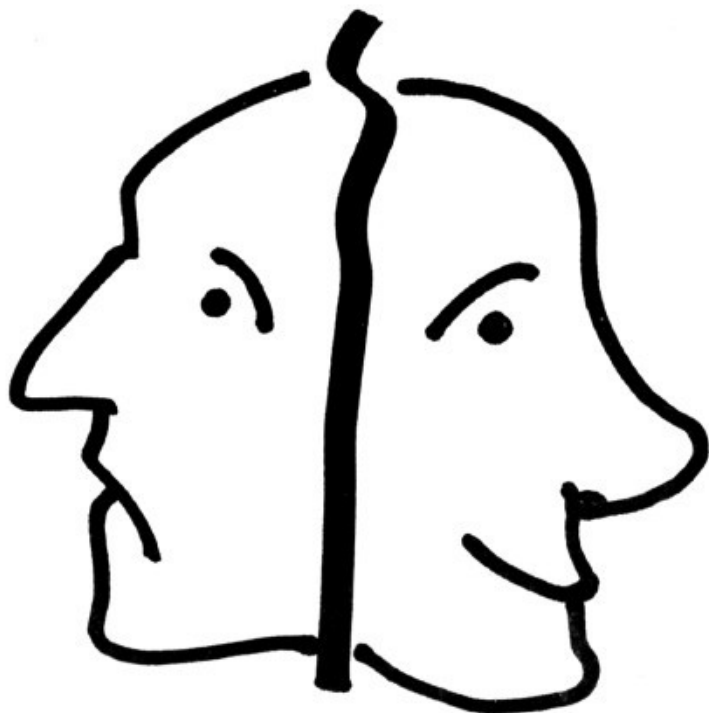
Continua la mania mitomana. La suma d'espai polític més espai econòmic; enmig ("bocata") el pobre mite.

"GEOMETRIA", Bearn. Ciutat.

A partir d'aquesta paraula, tota una resposta alternativa a la situació actual, això i res més.

"ARTESANIA CREATIVA".

Per a contribuir a augmentar la confusió, quelcom il·luminat/-da inventa aquesta qualificació. Genial.

VATSARI

ESPORTS

FUTBOL

Juvenils

Ses Salines-Algaida 10-0
Algaida-L'Horta --

Poca activitat durant el passat mes d'abril la dels nostres juvenils, ja que només jugaren un partit. El segon es va suspendre per incompareixença de L'Horta.

Alevins

Els darrers resultats de l'equip aleví d'Algaida han estat:

Colònia-Algaida 0-5
Algaida-Can Picafort 1-5
Barracar-Algaida 4-1
Algaida-Montuïri 0-5

Benjamins

Els benjamins han tengut aquests resultats en els seus partits:
Consell-Algaida 3-0
Ramon Llull-Algaida 2-2
Alaró-Algaida 5-0

Com a comentari general direm que la campanya dels diferents equips inferiors està dins la tònica del club, que enguany és més bé de baixa. Però creim que els resultats no són allò més important, lo bo és tenir aquests equips, aquests nins que practiquen l'esport, malgrat només tenguin el suport d'uns quants pares i d'aquest grup de persones que els entrenen desinteressadament.

Ànim i enhorabona.

Primera Regional

Els darrers resultats són:

Algaida-Xilvar 1-1
Algaida-Campos 2-3
Collerenc-Algaida 2-1
Algaida-Port Pollença 2-2

S'intenta, se lluita, no es perd per falta de ganes, però quan un equip no resol davant porta és difícil guanyar els partits. Aquest darrer mes d'abril ses panades han caigut feixugues. Davant el Xilvar, un dels punters, es va fer el millor partit i no es pogué guanyar; coses del futbol. Bones reaccions, però insuficients; s'haurà de patir fins a lo darrer. La permanència no està gens clara, sobretot si baixen més de tres equips. Però això no se sabrà fins al final.

CICLISME

VI carrera

Pla de Mallorca

Com en edicions passades, l'equip d'Algaida "Poc a poc" participa a la carrera organitzada per diferents clubs de la zona del Pla. Aquesta competició, que consta de set etapes, es farà durant els mesos de maig i juny.

Com sempre, esperam que els nostres paisans es trobin bé i facin un bon paper. L'equip, un combinat d'edats i

categories, compta entre altres amb F. Salas, J. Salas, Salvà, Abrines, G. Peret, B. Trobat...

Força i ànim. A veure si es tornen animar les bicicletes.

FUTBET

De cara a les festes de Sant Jaume ja s'està organitzant el torneig de futbet (o futbolet) que, com els altres anys, motiva i mou una bona quantitat de joves durant aquests dos mesos que dura la competició. Ja vos informarem.

DIADA AUTOMOBILÍSTICA

Segons comentaris dels promotors de la idea, s'està preparant una prova de cotxes cronometrada dins el nostre terme. A falta de concretar programes, es tractaria de fer diferents trams amb un temps preestablert.

Els joves de Can Mulet estan treballant en la organització; de tot això, una vegada concretat, vos contarem més coses.

JOAN TROBAT

UNA XERRADETA... (acabament)

tiren: Jocs populars, Una correguda de toros a Porreres, Es moix, Sa cusseta de mestre Pere Antoni, i altres.

Com que me sap greu que se perdin ses nostres coses, vaig fer 366 gloses, una per a cada dia de s'any, donant un berenar pagès diferent:

Es meu berenar és pagès,
qualque dia és ciutadà,
i a vegades sé passar
també sense menjar res.

-I ara que té més temps lliure, encara segueix escrivint?

-Estic preparant una feina llarga i mala de fer damunt sa fonètica tan variada que tenim a Mallorca. Posem per exemple: a Algaida feim sa (k) més forta de Mallorca, deim (kiaragols) (kialiu) (kiaza) i a Pina i Randa diuen (karagol) (kaliu) (kaza) com diuen en els altres pobles veïnats.

-Quin va esser el motiu que el va moure a escriure Jocs populars?

-A un full de diari que vaig trobar tirat, hi havia un escrit on es queixaven que els nostres jocs anaven desapareguent. Això em va donar peu a escriure tots els que recordava i es que vaig poder aconseguir. D'aquesta manera va sortir aquest aplec de Jocs populars, els quals han arribat a la tercera edició.

-Sense haver viscut a Algaida, se sent algaidí?

-De pura arrel, i per això:

A La Pau jo vaig sembrar
l'any onze es gros fasser
que s'ha conservat tan bé
que dóna goig de mirar
i diu a tothom que hi va:
"En Serrano aquí me té".

Moltes gràcies de tot cor per aquesta xerradeta i que molts d'anys poguem xerrar plegats.

JAUME TORRES

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

Antònia Fullana Mulet
Va morir dia 3 d'abril
als 88 anys.

Bernat Pericàs Servera.
Morí a Pina dia 20 d'abril i tenia 80 anys.

Gori Tous Coll. Va morir a Pina dia 4 d'abril a l'edat de 75 anys.

Catalina Vanrell Roca. Ens deixà dia 10 d'abril als 80 anys.

Magdalena Sastre Crespí. Va morir dia 17 d'abril als 76 anys.

Margalida Barceló Sastre. Va morir dia 15 d'abril a l'edat de 75 anys.

NAIXEMENTS

Jerònia Company Barceló, filla de Joan Sebastià i Jerònia. Va néixer dia 26 de març.

Sebastià Ramis Crespí, fill de Francisc i Salvadora. El seu neixement va ser dia 28 de març.

UNA XERRADETA AMB...

TONI POU "SERRANO"

El germà Toni és un home amb el qual es poden passar uns moments de conversa agradables, perquè sempre el trobes disposat a contar coses amb una gràcia especial de la seva bonhomia i del seu interès per la nostra cultura.

-Què recorda de la seva infantesa?

-Fa 88 anys que vaig néixer a Can Serrano d'Algaida. De molt petit anava a passar llargues temporades a Palma amb una tia de mu mare. En es 9 anys mun pare, que no me volia per Ciutat i a Algaida només hi havia un mestre d'escola per a tot es poble, me va posar pensionista amb els Germans de la Caritat de Porreres, que havia fundat el bisbe Salvà d'Algaida i un porrerenc. Pagaven, per tot, un duro cada mes i a Algaida hi anava una setmana per Nadal i per Pasqua, i tot es mes d'agost.

-Va quedar molt de temps intern a Porreres?

-Com que jo tenia ganes de ser mestre d'escola, en es 14 anys vaig fer s'ingrés en es Magisteri, a Sa Normal de Palma, fent comptes d'estudiar sa carrera lliure. S'any següent es va posar malalt es Germà Josep que era de Vilafranca, i a mi, que malgrat només tenia 15 anys era gran i gros, me posaren de substitut a sa seva classe amb 96 al.lots de 9 o 10 anys. Vaig fer molta feina estudiant i fent escola.

-Quan va entrar a sa congregació de "La Salle"?

-A vint anys me vaig fer de La Salle. Acabats els estudis, m'enviaren a diferents col.legis de Mallorca. A Inca hi vaig quedar 10 anys.

-Quina ha estat la seva tasca dins la Congregació?

-Quan acabà sa guerra me varen encarregar sa direcció des col.légi La Salle de Manacor. Vaig esser es primer director espanyol, ja que abans havien estat tots francesos.

He tengut directorats a Mallorca i a Menorca, on hi vaig quedar 14 anys venint només una vegada a s'any a Mallorca.

He estat professor de comerç a Palma, encarregat de ses vocacions lasallianes a Balears, subdirector i professor d'Ascètica i Mística en es Noviciat, etc.

-A què es dedicava el temps lliure?

-Es temps que me quedava lliure, que era poquíssim, me distreia escrivint amb sa nostra llengua i així sor-segueix a la pàgina anterior.